

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMÉGYE POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI LAPJA.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Községek-, körjegyzők- és tanítóknak
egész évre 5 korona. — Telefonszám: 14.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. — Megjelenhetenként egyszer, 6 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Nemzeti ünnep.

Székelyudvarhely, aug. 20.

Aránylag nyugodt hangulatban, éledő reménnyel s a jövőbe vetett erősebb hittel értük meg a nagy évfordulót. A mostani je'entéke-nyebb, több tanúsággal terhes, mint voltak elődjai.

Az emberek nagy része optimista, hajlik a dolognak rózsásabb színben való kifestésére és szívesen ignorálja azokat a körülményeket, melyek a helyzet rosszabbulását jeleznék s ebből folyólag új munkát, új köteleességeket rónának reá. Szent-István napján felhangzik a sokszor ismételt ének nemzetünk dicső multjáról, törekvéseink nemességéről, erőfeszítéseinek dicséretes voltáról. Ez alkalmas arra, hogy a könnyenhi-vőket és azokat, kik az igazságnál többre becsülik a téltlenségnek örömeit, — megtévessze. Nem vagyunk hajlandók arra, hogy az így szer-zett élvezetekért háttérbe szorítsuk az igazságot. Szent-István oly alapokra helyezte a ma-gyar államot, melyeken a 900 évnek viharait kiállotta. Csak hogy a fejlődés, mit elértünk, az eredmények, melyekre utalhatunk, eléggé szeré-nyek ahhoz, hogy ne legyünk nagyon elkapatva, haladásunk nem egy tekintetben olyan hézago-kat mutat, amelyeket betölteni sürgős és nagy kötelesség.

Magyarnak hirdetjük ez országot, pedig sok tekintetben nem az. Idegen eszmék, idegen áramlatok erejének hódol és nagyon sok esetben nem is a legfenköltebb ideálok után indul. Sőt idealizmusából éppen a legutóbbi évtizedekben tagadhatatlanul sokat veszített. Materialistává lesz, anélkül, hogy a gazdasági téren igazán nagy eredményekre hivatkozhatnék.

Az erdőben.

Magasan delel a nap; a sugarai függőlegesen verődnek le a földre, s szinte elviselhetetlen az a nagy hőség, amit ideleln, még az árnyékos erdőben is, okoznak.

Nyár van, s a teljes kifejllettség pompájában diszlik köröskörül minden.

A fák és a bokrok levelei nagykorúságuk hara-gos zöldjét viselik immár; a testükön képződött új rétegek és az ifju ágak befejezték a növekedésüket s most már csak érnek, keményednek, csontosodnak. Az elmúlt tavasz miriád virágai helyén ezérféle gyümölcs szivja nagy mohósággal itt is, ott is a harmatot és a napsugarat. A legtöbb helyütt már érik a sok mag, ami őszre kelve lehullik majd mind a földre, hogy ott új életet nyisson. De azok a mag-vak, amelyek szárnyakkal születtek, már el is rö-pültek, ki délre, ki északra, s akárhányat elvitt be-lőlük a szél a messze távolba, idegen országokba. A gyér füvek megnyultak hosszúra, a száraik megkemé-nyedtek, s fonnyadt kalászaik már aláhajtják a fejei-a súlyos magteher alatt.

A napsütött fiatalosokban, hol a bokrok alja nem régen még, mintha hófehér patyolattal lett volna bevonva, azt hinnéd most, ha messziről tekinted, hogy a mezők piros pipacsvirága ütött táborat az erdő közepén. Pedig csak az a tavaszi patyolatszín, a sok fehér epervirág, változott át biboros gyümölcscsésé, a melynek édes illata elárasztja most az egész vidéket s csalogatja magához a sok pákosztos madarat.

Fekete- és hurosrigók, czinegék és pintyókék

Kereszténynek mondjuk hazánkat, pedig sok tekintetben olyan irányzatoknak hódolunk, amelyek lehetnek a Mammon parancsai, de ne-hezen egyeztethetők meg annak a vallásnak ta-naival, mely a lemondásnak, a munkás szeretet-nek és a szív legnemesebb érzéseinek kifejlesz-tése által igyekezett új fejlődést nyitni és új világot teremteni az emberek között.

Csoda-e, ha ilyen ellentmondások között élve, nem egyszer az az erős érzés tölt el ben-nünket, mintha a társadalmi és állami fejlődés alapjai ingatagokká lettek volna, mintha dicsérve a multat mégsem okultunk volna eléggé annak tanulságain és elhagyva az általuk jelölt ösvényt igaz hazafiság, vallás és biztos iránytű, nélkül mennénk azon küzdelmekbe, melyeket az ismeretlen jövő méhében rejt.

Kezdi Magyarországon rongálni a nemzeti ünnepnek a nimbuszát Mintha vagy hatvanmillió tősgyökeres magyar volna, amelynek a tömege erkölcsi és anyagi erejénél, belső nemzeti egy-ségénél fogva megengedhetné magának ezt a sakrilégiumot. Pedig kevesen vagyunk. Amikor jól megy a dologunk, sokan számítják magukat hozzánk, mikor megzavarodnak ügyeink, az ubi bene, ibi patria nagy és hasznos elvénél fogva magunk maradunk. Seholy semmi támaszunk. Csak ha belül magunk, erősek vagyunk, számíthatunk arra, hogy a nemzetek világversenyében megtudjuk tartani azt az állást, amelyet a geog-rafiái helyzet, a törzsi és nyelvi elszigeteltség számunkra megad.

Évszázados fejlődés után lehet-e szomorubb kritikája a jelennek annál, hogy magának a középosztálynak a nemzet gerinczének a helyes fejlődés feltételeinek konzerválása, megerősítése

csak legutóbb került komolyan szóba? Nincs hang, mely e feladat fontosságát tagadná, a középosztály fejlesztésének szükségét kétségbe merné vonni. A nemzeti lelkiismeret mégis ne-hezen mozdul. A munkára kész karok száma lassan szaporodik, mintha a nemzet nagy tömege a keleti fatalizmusba burkolózva hajlandó lenne a jó sorsra bízni a jövőt.

Mig ez meg nem változik, mig a nagy nemzeti célok nem egyesítik a nemzet legjobb-jait, mig a fejlődés hézagainak kipótlására nem mutatkozik az első szóra a legnagyobb készség, addig jobb, ha dicsekvés és hivalkodás helyett port hintünk fejünkre. Addig nemcsak nem va-gyunk nagy és haladó nemzet, hanem még meg sem szereztük az emelkedés föltételeit.

A középosztály sorsának javítása, azt előre látjuk, nem fog könnyen menni. Ellene lesznek mindazok, akiknek a pusztulásból hasznuk van, akik a rothadásból élnek. A nemzeti érzület, a becsületes törekvések ereje emelkedőben van s ezt a folyamatot megakadni engedni nem szabad. Ennek a századnak munkája csak akkor sora-kozhatik méltóan amellé, mit Szent-István és kortársai végeztek, ha ezeket a feladatokat nemzeti szellemben megoldani sikerül.

„Az állam akkor van jól kormányozva, — mondja a kínaiak nagy moralistája Konfucius, — ha a király — király, ha a miniszter — miniszter, az apa — apa, a fiu — fiu lesz. Azaz, ha mindenki megteszi kötelességét. Ez szól nekünk is s meglátjuk nemsokára ebben a tekintetben mennyit érünk.

egész serege lakmározik ezen az Istenke asztalán. S kicsoda öröm nyilvánul ezeknek a szüntelen cse-vetelésében és milyen hála a meg-megújuló énekver-senyükben.

Az a szerelmes fogolypár, mely a tavasszal az eper zöldelő bokrai közé kaparta az ő egyszerű fész-két, most is visszatér estenden erre a helyre, hogy a megnövekedett családját, amely immár a saját kis szárnyain követi az öregeket, a kedves otthon édes adományaiban részeltethesse. Szanaszét fut a sűrű fűben a pajkos sereg; játszanak, dévajkodnak, ker-getőznek egymásközött a felkamaszodott gyerekek. De a gondos szülők folytonosan ügyelnek mindenre, s még a képzelt veszélyre is óvó hanggal figyelme-zetik a gondatlan fiatalokat, akik erre a hangra, ott, ahol éppen vannak, röktön meg is lapulnak egy időre.

Éppen most is a ravasz róka lopta be őket már egészen közelre; ott lapit, égő szemel ott fény-lenek az egyik bokorban, ahol már számítja is, hogy hogyan és honnan tudná egyetlenegy nagy ugrással elkapni a biztosnak látszó prédát. De hasztalan a tanakodás, akkora ugrást nem bír ő megtenni s ezért el kell hagynia a jól takaró bokrot; nem vesztére, mert a figyelmes kakas megérezte, vagy talán csak megsejtette a fenyegető nagy veszedelmet s nagy lármával röppent föl a társával együtt; de nem azért, hogy meneküljenek, hanem, hogy a fiaikkal ellenkező irányban, újra lecsapódjanak a földre, egészen közel a rókához, hol ide, hol oda szállva, mint a röpülni se tudnának; s maguk után bolonditják így a meg-zavart rókát messzire attól a helytől, ahol az ő meg-

lapult és ily módon megvédelmezett fiaikat tudják.

A nap már lenyugodott s az est sötétsége kezd ráborulni a vágásra, amikor újra visszazállva arra a helyre, itt az apa, amott az anya hívó szava meg-csendül, amire az ifjak minden irányból válaszolnak s iparkodnak, futva, röpülve, újra meg újra jelent-kezve, az aggódó szülők oltalma alá.

Hosszúfülü nyul baktat az epermezőn keresztül s nyakig gázol az édes lében, amely pirosra fősti az irháját. De a füles nem az édes lé után vágyakozik, hanem még ennél is édesebb élvezetet keres maga-nak. A szerelem tartja neki még most is fogva a szívet. Mert öneki nem elég ám, mint más tisztes-séges állatfának, hogy volt ebben már a tavaszkor bőséges része, sőt azóta is; s hogy immár két izben is kijutott neki az anyai örömköböl. Most is ugy tesz, mint akkor: a tehetetlen kis fiait, akik pedig nemhogy védekezni, de önerajúkból még táplálkozni is csak alighogy tudnak, elhagyta könyörtelenül; mert hát ismét fölütötte benne magát a buja vágy, az a bűvös, kéjes láng, amely őstözzi, és kergeti őt, hogy az első jöttment nyulgavallért megszerezze, magához csábítsa, s vele a harmadik harában is elkalandozzon az ő ledér, másodvirágzású nászutján; s buja vágyai miatt megfélekedezik arról teljesen, hogy az ő apátlan, anyátlan árvái, sirva-riva várják az elhagyott bokor alatt hasztalanul az édes anyai tejet.

És ezek az árvák megtanulják szegények, az éhség nagy kényszere alatt, hogy a rájuk hajladozó, a magukat szüntelen kínáló fűszálak is adnak táplálékot, s éhen veszi nem engedik őket. S akik

Belföld.

— Az őszi munka előkészítése. —

Budapest, auguszt. 18.

A törvényhozás nyári munkája a főrendiház ülésével formailag is befejezést nyert. Ezuttal szokatlanul későn, Szent-István napján kezdődik meg ilyenképen az országgyűlés nyári szünete.

A főrendiház utolsó ülése nyújtott még egy és más érdekes mozzanatot. Tisza István gróf bizonyára nem tartozik a hiu emberek sorába. De mégis bizonyos jóleső érzést kellett, hogy ébresszen benne, hogy tegnap a főrendiház termében kormányelnöksége legelső fejezetének zárultával felállott Széchenyi Imre gróf, az a Széchenyi Imre gróf, a kiről nyilt titok, hogy a neki felajánlott földmívelési tárczát vállalni nem akarta, mert a Tisza kormányt életképesnek nem tartotta, az meghajtotta zászlóját a kormányelnök előtt, a ki férfinak mutatkozott, bár ösvénye éppen nem volt rózsás, mert az obstrukció, a vasuti sztrájk és a szárazság okozta takarmányhiány ugyancsak próbára tették erejét. Majd felállott az ifju konzervatív Ambrózy báró és erősen tiltakozott az ellen, hogy ő Tisza gróf pártjához tartoznék, szintén elismerő szavakkal méltatta a kormányelnök tevékenységét.

Azután ennek az ülésnek is vége lett. A miniszteri irodákban, de a kormányelnök dolgozószobájában is javában foly az őszi campagne előkészítése.

Az olasz szerződés már a jövő hó elejére tervezetében előreláthatólag meg lesz állapítva. Kedden a külügyminiszteriumban, a Ballplatzon megállapították az alkudozók új utasításait. Az urak már tegnap Vallombrosába utaztak és ma tán elő is terjesztik már az új indítványt, a melyet előreláthatólag egy és másodrendű módosítással most már az olaszok el fognak fogadni. A magyar közvélemény módfelett kíváncsi a borkérdés megoldására és az előjelekből ítélve most már mihamar kielégül jogos kíváncsisága. Közvetlenül az olasz szerződés tervezetének tető alá hozatala után megkezdődik a német szerződések második olvasása. Alkudozókink Németországba fognak utazni, a hova már Szögyény-Marich nagykövet is visszaérkezett, a hol nyarat töltötte. Ilyképen egyre nő azoknak a szerződési tervezeteknek a száma, a melyek egész Európában alkotmányos elintézésre várnak. Ebből pedig az következik, hogy rövid idő múlva meg kell kezdődnie az új szerződések életbeléptetésének. Új, fontos gazdasági éra fog evvel kezdődni, mely elé talán egy ország sem tekint annyi aggodalommal, mint a monarchia, mert a szerződések életbeléptetése, főként azok tartama, parancsoló szükségé teszi a vámterületi közösségnek 1907-en tul

való rendezését, ez pedig a kiegyezés parlamenti elintézését.

Igy hát akár akarjuk, akár nem, ősszel kopogtatnak a törvényhozás kapuján a gazdasági kérdések. Elképzelhető, hogy az elintézés mikéntje gondot ad a kormányelnöknek. Ez elintézés esélyeivel foglalkozni azonban ma még korai volna, mert a magyar kormányelnök ezideig nem taglalta ezt a kérdést részleteiben Körber miniszterelnökkel. Ez a fontos azonban soká nem késhet.

Politikai jegyzetek.

Budapest, aug 18.

A parlamenti vakáció megkezdődött, de a politikai élet szünete még nem következett be. A politikusok közül ki hazament, ki Amerikába, az inparlamentalis konferenciára, — de azért maradt néhány Budapesten, Podmaniczky Frigyes bárón kívül is, akit soha semmi sem képes Budapestről elcsábítani.

Lukács László pénzügyminiszter Bécsbe utazott. A pénzügyminiszter utja kétségkívül a kereskedelmi szerződési tárgyalásokkal van összefüggésben. A parlamenti szünet alatt ezek a tárgyalások fogják az érdeklődést lekötöni, s azok után, amik eddig történtek, nagy feszültséggel várják az eredményt.

*

Az „ittmaradtak“ egy része gondolatban átugorja a vakációt. Már az őszi kampánnyal, annak eshetőségeivel foglalkoznak. A kormányról tudvalevő, hogy mindennek előtt az 1905 évi költségvetést tárgyalatja le és csak azután tér reá a gazdasági kérdések törvényhozási elintézésére, majd pedig a véderőtörvény reformjára és a 450 milliós rendkívül hadi kölcsönre kerül a sor.

Az ellenzék felől főként azt találgatják, hogy nyélbe tudják-e ütöni a koalíciót, vagy sem. Bánffy Dezső báró a lelke az eszmének, amelyet sokan már most elbukottnak tartanak. Szerintük már előre sikertelennek mondható a koalíció terve, mert nem tudták az egyes ellenzéki pártokat egymás iránt érzett ellenszénvből sem összeharmonizálni. Ugronék nem akarnak Kossuthékkal együtt haladni, Kossuthék pedig a néppárttal nem, a nemzeti párt pedig Bánffvék iránt érez ellenszénvet. Aztán a Kossuth-párt önmagával sincsen tisztában. A hetvenhárom tagból álló párt tiz felé huz. És számolni kell Polonyi Gézával is, aki sohasem harcolna egy táborban Eötvös Károlyal. Ha lesz harcz az

összel, úgy az csak guerilla-csatározás lehet, mert annyi gondolkodásra, érzületre különféle elemet egységesíteni körülbelül lehetetlen. De nagy hajlandóság sincs reá. Hisz az appropriacionális vitánál Bánffy Dezső báró felszólította az ellenzékot, hogy az őszre egyesüljön. A felszólításra azonban az ellenzéki mezőnyök meg sem moccantak és Olay Lajos helyeselt csupán.

*

A Kossuth-pártnak a katonai kérdésben márcziusban történt leszerelése ellenében Tisza István gróf miniszterelnök a parlamenti reformot ígérte meg, a választói jog kiterjesztésével.

És amíg nálunk a belügyminisztérium serényen végzi a reform előmunkálatait, addig a nagy németországban retrograd irányzat kapott lábra. Az az eszme vetődött fel, hogy a választói jogot korlátozni kellene. A német birodalmi gyűlés polgári pártjai egészen komolyan foglalkoznak ezzel az eszmével és a dologban már bizalmas konferenciát is tartottak.

Az indító ok, hogy a választói jogot szűkítsék, a szocialdemokrata párt agitációiban keresendő, annak a szocialista mozgalomnak, amely immár nyolczvanegy emberét juttatta mandátumhoz a német birodalmi gyűlésben. És hogy ezzel szemben most a polgári pártok törekvése a választói jog korlátozására komoly, az bizonyítja, hogy ezt az irányzatot a német kormány is támogatja, és az ő tudtával történnek az ebben az irányban való konferenciák.

*

Incidentaliter bár, de mégis felvetődött a magyar parlamentben a revízió eszméje. És ezen cikkeznek most a néppárti Alkotmány és a főpapok közlönye, a Magyar Állam A néppárt és közlönye a revíziónak tüzzel-vassal való keresztül vitelét sürgeti, a Magyar Állam katolikus koalícióra törekedik. A társadalmat akarja előbb katolikus szellemben regenerálni, és ezen az alapon aztán a revíziót keresztül viüni

Nem akarunk a dolgok mélyébe hatni, az Alkotmány magatartása azonban mégis csak arról tanuskodik, hogy a revízió kérdését lángcsóvaként bele akarja dobni a néppárt a magyar közéletbe, mert hisz neki nem is a revízió a fő, hanem az, hogy ebből agitacionális politikai fegyvert kovácsoljon

*

És amíg itt is, ott is politizálnak, addig Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter folytatja munkálkodását, azzal a törekvéssel,

eddig az ő szülővacczukban oly szorosan összebujtak, most mennek, baktatnak egyik a másik után innen ki, ki erre, ki arra, ismeretlen tájakra, a merre őket a fűszál csalogatja. Elhagyják bölcsőjüket végképpen; s elválnak egymástól és hűtlen anyjuktól örökre, s ha találkoznak is még valahol, egymást többé föl nem ismerve. Idegenek egymás számára inntentul mindannyian! . . .

Szarvacsoport legelész a völgyben. Semmi férfikisérlet nincs velük most, amely különben se nyújt nekik soha védelmet.

A büszke aggancsosok már régen elhagyták családjaikat, s külön-külön egymagukban tanyáznak rejtett birodalmaikban.

Csak az anyák vannak együtt és az ő kisebb-nagyobb borjaik abban a csapatban; az idei tarkapöttyösek, s az egy-két évet meg nem haladtak is, amelyek még mindig részösülnek gondos anyjuk szeretetében és védelmében. A nagyobbak egyikének másikának már kis koronája is nőtt a homlokán; olyan kicsiny is, hogy csak alighogy meglátszik a csigákba tekeredett szőr között az a szarvacska, a melylyel majdan vele fog járni az öröklött külön birodalom és a külön udvartartás. Addig pedig nagyon jó nekik ez a családi tűzhely, az anyjuk védelme és a kis testvérkéek társasága, akik most, a míg ők legelésznek, a legnagyobb élvezettel szopják az édes, anyai tejet.

Nesz támad előttük a sűrű bokrok között, s fekete rigó csetteg nagy szaporán, amire mozdulatlanul és szökésre készen figyel valamennyi. De semmi az, nem ellenség; csak egy őzcsalád bujik elő a sűrűből. A vigyázva lépkedő őztehénkét két piczike borju követi a sarkán. Kettős volt itt az istenáldás, amelyben a hátvédet képező apa, a már sok szülői örömet ért keresztiesbak, versenyt gyönyörködik a

párjával. Hogy volt ő neki másik és több párja is, az nem csorbitja az ő szeretetét ezen kiválasztott párja iránt, amely, a meddön maradtakkal szemben íme párosával vezetheti most az ő szerelmük zálogát.

A pusztán uton, amely szinte felismerhetetlenül kigyózik végig a magas fű között, vén róka támogatja önálló megélhetésre sülde kölykeit. Csak kettő van most mellette az oktatásnál, a többi már neki bátorodott, s egymagában csatangol, szimatol a közeli bokrok között, hogy vagy egy ügyetlen cziczkiányt, vagy akárcsak egy bogarat is elfoghasson. Most ez is nagy dolog még; de ha majd megszerzik maguknak ezen az uton a tapasztalást, az ügyességet, az erőt, a furfangot, óh, akkor, amikor eljön a másik nyár, majd akkor ők is nagyra fognak törni, mint a hogyan ezt az apjuk és az anyjuk most is teszi. Nyul, fűrj, fogoly járja majd akkor, sőt néha néha egy-egy őzgidá is . . .

Nagy ágasbogas fának csaknem a legtetején kis fekete lyuk van a fasudár egyik oldalán. Ebben van jó puha fészük azoknak a borzasfarku mókuskáknak, amelyek most az ő szépséges kis fiaikkal hanczuroznak az ágak között. Szüntelen hajszojják, kergetik kicsinyeiket s ezek is egymást, hol föl a legmagasabb csucokra, hol ki a legszűlső ágakra, hogy ne csak mászni és ugrani tudjanak, hanem, hogy ha kell, még arra is legyen tudományuk, hogy az egyik fáról a másikra átrepülhessenek szárnyak nélkül is. Ezt próbálják meg a nyest és a menyét!

Egy másik fán szól a kakukmadár. Szeszélyesen, hol csak egyet-kettőt kukkant hol pedig se hossza, se vége annak a sok esztendőnek, amit a figyelő vadásznak ígér. Egyszer másszor belekaczag egy nagyot az erdőbe; olyankor alkalmasint, amikor meglátja azt a szerencsétlen nagyfejű gébicset gubbaszkodni annak a galagonyának a tetején, a

melynek ágai között ez a megcsalt madár hűségesen kiköltötte a fészékbe lopott idegen tojást és gondosan föl is nevelte, a saját vérenek vesztével, a betolakodott idegent, a szemtelenül viselkedő kakukfiókot, amelyhez neki semmi köze se volt. Talán még örült is a szegény, amikor meglátta, hogy selymes fészékben milyen szép nagy az egyik tojás, a melyet gondosan el is helyezett a középre, ahol a legtöbb meleget kaphatta; s csak akkor szomorodott el a belőle kelt csodás utód miatt, amikor az mindjobban terpeszkedett a fészékben s a sok összehordott bugarat mind fölfalta a szegény piczinyek elől, akiket aztán utóbb még ki is szorított az anyai fészékből . . .

Eleven élet van az erdőn mindenütt, mozog és hangzik minden része. Köröskörül telve vannak a fák és a bokrok a sok madárral. A tavaszi szerelmük megsokszorozta őket; megsaporodtak nagyon. Röpöködnék, dalolnak, csicseregnek az öregek körül a már anyányi új nemzedékek is. Örvösök bugnak, gerliczék gurrognak, szajkók lármáznak, barkályok kiabálnak, seregélyek csövetelnek; rigók, pintyek, czinkék, a vörösbegy, tengelicz és az a sok-sok más madár, énekelnek a lombok között összevissza és mégis a legtellejesebb összehangzással.

Az Isten maga vezényli ezt a nagy énekkart, akinek magának is szól a hangverseny.

Amikor pedig már valamennyien elénekelték altatódalukat is, akkor csillagfényes éjjelek késő óráiban megszólalnak a nappal most már hallgató fülemülék és úgy sir bele a csöndességbe az ő édes énekük, hogy megrezegtetik vele a lelkünket, mert tolmácsolják a mi vágyainkat, a fájdalomainkat is s hogy a szívverünk egy része édes könnyek alakjában gyülekszik a szemünkbe.

És magasán, fönn a levegőégben egy égi szózat

hogyan a magyar gazdasági életet regenerálja. Az iparosságon kezdte. Elavult ipartörvényünk is nagy oka, hogy kisiparunk senyvedésnek indult. Eddig rendeletekkel, elvi jelentőségű határozatokkal kísérelték meg a törvény hiányosságainak reparációját.

Hieronymus Károly tabula rázát csinál: megseformálja az egész ipartörvényt. A miniszterium összes ipari ágazatait munkába fogta, hogy művét mihamarabb teljesen tető alá hozza.

Hónapok óta kürtölik, hogy Lukács László pénzügyminiszter beadta a lemondását. A „beavatottak” végső terminusként az appropriációt mondták.

És imhol mi történt. Az appropriacionális vitának vége és Lukács László pénzügyminiszter ma is. Ugy tudjuk, hogy legkisebb szándéka sincs arra, hogy a Tisza-kabinetből kivájon.

Oroszországban hamar váltják egymást a nép érzései! A szomorúságra, amelyet a harctérről érkező, kedvezőtlen jelentések okoztak: a megdöbbenés, amelyet a kormányzók s a belügyminiszter meggyilkoltatása keltett. Most pedig örömmámorban van az orosz nép. Legálább így hirdeti az orosz hivatalos híradás. S végig a nagy orosz birodalmon, el egész Szibériáig, el Kelet-Ázsiába, a halálra szánt kozákokig, hogy örvendjen rajta minden alattvalója a csárnak, — száll az örömhír:

— A csárnának fia született! . . . Tíz éve házas Miklós császár, de eddig nem volt fia gyermeke. Négy leánya van, s mindenik leány születését nem nyilvánította, de érezhető kedvetlenség követte. Bizonyára a császár is szomorodott rajta: nem lesz fia, akire a trónt hagyja, akit utódául tudjon.

Most azonban örül a császár, vele Oroszország. Van trónörökös, egyenes ágon várója a csári koronának. A bölcsője mellett bajos a jövődöbe látni; azt se tudni, hogy elér-e a trónt, amely születésének első percétől neki van szánva. De ha elér akkor most láthatatlanul a gondok sötét génuszai állják körül a pétervári fényes, aranyos bölcsőt.

Az állam és a pályák.

Sz.-udvarhely, aug. 18.

A kenyérkereső pálya megválasztása a legégetőbb társadalmi kérdések egyikévé vált. Évről-évre feszegetjük ezt a kérdést, de mind súlyosabbá válik és most már nemzetközi jelentőségre tett szert. Azok

is hallatszik le hozzánk. Az erdő kis pacsirtája szállt ki éjféltkor a fészkekből; föl a magasba, a fénylő csillagok felé, ahonnan bájos dalban közvetíti le hozzánk az ur üzenetét, hogy legyen dicsőség az égnek és béke legyen a földnek.

Azután pedig, ha már minden elnémult s a legmélyebb csönd borult rá az erdő koronáira, akkor csak a fák levelei és a fűvek kalásza susognak még egymás között nesztelenül a csak általuk megérthető bűvös nyelven.

Világosodni kezd a keleti szemhatár, mely ezüstszint vált előbb és azután lassan-lassan aranyba, bíborba megy át. Legelsőnek a rigó érzi meg ezt, s üdvözli ezt a kedves változást az ő énekes imádságával az egyik, utána a másik, a tizedik és mind valamennyi, ahány csak van ebben a hajnalra ébredt erdőben. És beleszólnak ebbe a reggeli hozsannába a madarak egymásután mind és olyan sorrendben, amint az este elnémultak a nap bucsuja után. Azok pedig, akiket az a'konyat hívott elő az ő nappali rejtekükből: a szarvasok, az őzek, a nyulak, a rókáék és a többi is mind sietnek a hajnali szürkületben ösztönszerűleg vissza az ő buvóhelyükre, hogy a világgossággal járó nagy veszedelmeket elkerülhessék.

Még nem kelt föl a nap, s a kis méhek már tömegesen járnak ki az ő lépesmézes oduikból, hogy a harmatban termett istenáldásból mentül többet raktározhassanak be. A már utnak eresztett, kirajzott új családok sok mézet vittek magukkal hozományul, s az állam népét is nagyon leapasztották. Ezeket kell most pótolni serényen, megfeszített munkával, amíg terítve van az Isten asztala. . . — 1.

a bajok, melyek nálunk mutatkoznak, másutt is feltűnnek, ami némileg vigasztalásunkra szolgálhat, de a bajt semmivel sem csökkenti. Folyton nagybodó erőfeszítésre kell nógatnunk gyermekeinket, de azal a kinzó tudattal, hogy mindezzel éppenséggel nem biztosítottuk gyermekeink jövőjét. Hol van a baj? Mit tegyünk? A kérdésnek annyi ága-boga van, hogy egyszerre el sem is végezhetjük. De e pillanatban a legsürgősebb a tudományos pályáról szólnunk, mert az itt mutatkozó baj a társadalom vezérlő, példaadó elemeit támadja meg.

A baj onnét fakad, hogy a pályaválasztás egészen a társadalom maga szabályozó működésére van alapítva és e tekintetben ez a gépezet rosszul szabályozza magát. Az élelmi piacon a kereslet szabályozza a kínálatot, a miből több kell, abból többet csinálnak, hoznak, kínálnak és ez a kiegyenlítődés szinte pillanatnyilag megy végbe. Ha ma csökken a kereslet, már holnap kisebb lesz a kínálat. Az angol-bur háboruban a cseh gyárosok a londoniak számára győzelmi jelvényeket csináltak és millió számra szállították Londonba. De a bur győzelem jött közbe, a gyárosok eldobhatták az egész megmaradt készletet, nem kellett az senkinek. A kínáló itt hamar okulnak. A pályaválasztásnál a mai kínálat a husz év előtti kereslet után indul. Husz év előtt, ha valaki fiát az egyetemre küldhette, biztos lehetett benne, hogy egész életére ellátta. Ezt jól megjegyezte magának a szomszéd fia, kit nem küldtek egyetemre, és ő a maga fiát igen is, egyetemre küldi. De közben elmúlt huszonöt év és a viszonyok nagyon megváltoztak, erről azonban az illetők nem vesznek tudomást.

Adatokat e tétel bizonyítására bőven találunk. A hatvanas években, midőn középiskoláinkat ismét magunk szerveztük, sok tanár kellett. A tanárvizsgáló bizottság nem győzte a diplomákat kiállítani és a kinek nem volt diplomája az is könnyen jutott álláshoz, csak kezét kellett kinyújtani érte. Tíz-tizenöt év után természetesen megszűnt a tanárhiány, de az áramlás a tanári pályára csak akkor kezdődött igazán. A nyolcvanas évek elején annyi volt a tanár hogy akárhányan, diplomájukkal a kezükben, pályát változtattak. Az áramlás mindamelett csak lassan csökkent. Szerencsére épp akkor mesterségesen növelték a keresletet, új intézeteket állítottak, csonka intézeteket teljessékké fejlesztettek, régi tanárokat nyugdíjaztak, úgy, hogy csakhamar ismét tanárhiány mutatkozott. Ennek következtében annyian tódulnak a tanári pályára még most is, hogy az ideai tanárgyűlés Székelyudvarhelyt nyilvános tárgyalásaival óvja a közönséget ettől a pályától és kéri az igazgatókat és tanárokat, hogy figyelmeztessék a középiskolát végzetteket e pálya bizonytalanságára. Most talán száz-százötven tanár, talán még több van állás nélkül és minthogy az évfolyamok a budapesti és kolozsvári egyetemen tömve vannak, a tanárhiány még négy-öt éven át folyton emelkedni fog. Mit csinálunk majd az állásnélküliekkel? Ez pedig aránylag könnyen áttekinthető terület, mert egészen biztosan tudjuk, hogy évenként hány új tanár kell, az egész országban talán százötven s még sem tudtuk a kínálatot megfelelő módon szabályozni.

A műgyetemi pályák nagy részével hasonlóképp vagyunk. Az állam tudja, hány gépészmérnökre stb. van szüksége, de a közönség nem tudja. Ennélfogva a közönség még ma is azok után a rég elavult tapasztalatok után indul, midőn az állam nagy ösztönzőkkel csalogatta az ifjakat erre a pályára. Ma a diplomás mérnök nem tudja, mihez fogjon. Diplomáját annyi gond, nélkülözés és munka gyümölcse, darab rongynak tekint, melynek semmi hasznát sem veszi. Van olyan, aki heteken át írja az ajánlatokat, míg végre belefárad és napidíjnak megy, vagy bárminek. Ha 30-50 forintos állásra tesz szert, új-jong. A magánipar a rendelkezésre állókból csak keveset tud befogadni és szívesebben alkalmaz külföldieket, kik némi gyakorlatot tudnak fölmutatni. Hogy mi van az építészet terén, elképzelhetjük az építkezések csökkenéséből, a vegyészeti iparról pedig, mely alig van, szólni sem szű séges. Igaz, hogy a műgyetemi hallgatók száma most évről-évre fogy, de még mindig többen vannak, mint kell és ez a csökkenés, mely az ipari tevékenység pangását oly ékesen bizonyítja, a legfájdalmasabban esik mindnyájunknak.

Az orvosi pálya egykor aranyat termett! Galenus dat opes, Galenusz vagyont ad, volt évszázadok tanítása. Csodálatos mód, ez a forrás is apad. Nemcsak nálunk, de például Németországban is. Miért? Az orvosi tudomány folyton halad, a fölvilágosodás

terjed, a betegségek pedig nem kevesbednek. Ugy látszik, hogy a kínálat óriási módon nőtt, a kereslet nem tudja utolérni. Harmincz-negyven évvel ezelőtt sokkal több kész orvost produkált az egyetem, mint ma, a bécsi egyetemen is több magyar ifju tanult, mint most Budapesten és Bécsben együttvéve. Pedig még sokkal több orvos kellene, mint van, csak hogy nem tudunk nekik kenyeret adni és az ország szegényebb részeiben az orvosok száma elégtelen és a meglevők nyomorognak. Az ifjak legnagyobb része a fővárosban marad, ahol legalább lehetőségek van a boldogulásra, tiz közül egy számíthat tisztességes jövedelemre, míg a vidékeken még a lehetőség sincs meg. Micsoda óriási baj az orvosi pályának az a meredekegsége és kopársága! Vértünkkel fizetjük meg ennak a költségeit!

Mit mondjunk a jogi pályáról, amit már százszor el nem mondtak? Az egyetemeken és jogakadémiaikon igen nagy a tultengés és mégis a többihez képest ez a legbiztosabb kenyérnek látszik. Az összes hivatalokra csodálatos mód a jogi pálya készít elő, az egész igazságügyi szervezet pedig természetesen rajta alapul. A közoktatás, a közegészség, a közmunkák stb. sorsa fölött csak jogászok dönthetnek kellő szakértelemmel, mert tudvalevőleg ez Magyarország legmegvetettebb dolog, illetőleg a szakértelem jó, de csak a jogász ke.ében. A szakértelem magában nem ér semmit, csak a jogász tudja, hogyan éljen a szakvéleménnyel. Tudni nem kell semmit, elég, ha az embernek józan esze van, a magyar józan ész, senus hungaricus, mindenható és a magyar józan ész csak a magyar jogásznál található. Már a kiképzése is remek. Az egyetemi tanárnak semmi köze sincs a jogászhoz, aki az emberi bölcsesség legremekebb alkotásaiból, a kis és nagy kézikönyvekből, jegyzetektől készül vizsgálataira, azaz, szóról-szóra bevési őket elméjébe. De a tanár ravasz! Olyan kérdéseket fundál ki, melyek a jelöltet zavarba ejtik; a jelölt elbukik, nagy számmal, a mi igen jótékony hatással van az áradat lassítására. A bukott jelölt még többet és még jobban magol és végre diplomát kap. Milyen művelt ez a diplomás! Mennyit tud! Főleg pedig: mennyire gyűlöli a tanulást, a tudományt, a szakértelmet! De övé a világ! Csak hogy sokan vannak az osztozkodásnál és a közigazgatási hivatal fizetéséből nem lehet megélni. De legalább ur az ember. Vannak, a kiknek parancsolhat és minél följebb emelkedik, annál többnek parancsol. A szülők pedig nem üzhetnek társadalmi politikát, hanem a kinek fia van és ha maga a magyar Herbert Spencer is jogásznak adja fiát, hogy később valami hivatalba betegye és előre tolja. Alkalmazkodni kell a körülményekhez! A jogi pályán legalább a lehetőség van meg a boldogulásra. És ez öli meg a magyar társadalmat. A kiket így képeznek, így nevelnek, azokon nem nyugodhatik az ország jövője. Egyéb főiskolai pályákat pedig, kisebb jelentőségüknel fogva, itt mellőzhetünk.

Az eredmény ez: A főiskolák részint az állami szolgálat különböző ágai számára készítenek elő alkalmazandókat, részint az emberi szabad tevékenység legfelső fokai számára képeznek ki tudósokat, orvosokat, mérnököket stb. De az ország pénzben, iparban stb. szegény, a szabad életben tehát nagyon kevés ember boldogul; a nagy többség ezért a hivatal biztos kenyerére pályázik. Magyarországon az emberek nem biznak magukban, nem biznak az életben, csak a hivatalban, a fix fizetésben, a fokozatos előléptetésben biznak. Minthogy ez társadalmi fejlődésünkben, közigazgatási viszonyunkban, fölfogásunkban és más oly óriási tényezőkben gyökerezik, melyeken egyhamar nem változtathatunk, ennélfogva ebbe egyelőre bele kell törődnünk és kettőt kell tenőnk. Az első a javítás lassu munkáját elejétől, türelmesen kezdenünk, de erről más alkalommal szólnunk még. A második a jelen helyzet legnagyobb visszaságait valamiképp kiküszöbölőnk.

E célra hitelesen tájékoztatni kellene a közönséget a hivatali pályák állásáról. A szülőknek nem szabad tiz-husz év előtti tapasztalatok után indulniok, nekik minden évben tudniok kell, mily kilátást nyújt valamely pálya. Ez éppenséggel nem példátlan volna. Franciaországban minden évben megállapítják, hányat vesznek föl műgyetemi szakiskolákba, tanárképzőkbe stb. Nálunk is az állam korlátozta a tanítóképzőkbe való fölvételt, mert az odátudulás rendkívüli volt. Épp így közhírré tehetné, főleg a középiskolákban az érettségizett ifjak számára, hogy jelenleg a tanári pálya zeufolva van, hogy vasuti mérnök, gépészmérnök kell-e, vagy sem, hogy a közigazgatásnak mekkorák a szükségletei. Az

állam ezzel nem korlátozza az egyéni szabadságot. A kiváló tehetségeket különben sem kell elijeszteni és az okos középiskolai igazgatók kell tanácsosul szolgálhatnak a szülőknél. De nem szabad várni, míg e téren az élet magát szabályozza, mert ezer, meg ezer egzisztencia vajúja ennek kárát. Az államnak át kell tekintenie szükségleteinek körét és erről pontosan tájékozni a közönséget. Magának használna vele, mert megóvja magát a hivatal keresők ostromától és kielégítheti való szükségleteit; még inkább használ a közönségnek, mely fiait jobban el tudja helyezni. Társadalmi politikát is csakis így üzhet eredménnyel. Áttekintvén a maga és a társadalom szükségleteinek egész körét, oda irányozhatja az ország fiatalságának erejét, a hol erre szükség mutatkozott. Az állam bizonyos tekintetben óriási vállalkozó; vállalata az egész ország anyagi és szellemi jóléte, ennek érdekében mindent meg kell tennie, a mit megtehet és a hol intézkedhetik, semmit sem szabad a véletlenre bízni. Nem elég, hogy iskolákat állít és tisztviselőket kinevez; gondoskodnia kell a jövőről, vállalatának zavartalan főtartásáról, melytől az ország boldogulása függ. Az államnak szabad a társadalmi erők működését szabályozni, sőt az ma elsőrendű kötelességévé vált. **ip.**

Ujdonságok.

Székelyudvarhely, augusztus 20.

A király napja. A politikai életet és a mérközésre miúdig készen álló ellentétek mozgását egy napra felreszorította egy más, sokkal vidámabb és biztatóbb zaj. Magyarország királya csütörtökön töltötte be életének 74-ik esztendejét. Kivilágított városok fénye, ágyuk dőreje nem hatott el hozzája, de a messze távolon át, hegyeken, völgyeken, és rengetegen keresztül az érzelmek láthatatlan ideszálain eljutott hozzá egy nemzet szívének dobogása: a magyaré. Lehetnek és vannak nagyobb, hatalmasabb országai a földnek, mint szent István birodalma, de a szeretet, a hála egy népnél sem lehet nagyobb azok iránt, akik e szeretetet kiérdemelték, mint a magyarnál. És I. Ferencz József, mióta megillette őt az első szent magyar király koronája, a legnagyobb fejedelmek egyike lett Árpád nemzetének. Ha majd századok jönnek és tűnnek az örök mulásba, a késő ivadékok is áldva említhetik nevét. Azért száll most hozzá milliók üdvözléte. A magyar Kárpátok és rengetegeiben fölkelő fuvalom, erdőszongás viszi el hozzá, hogy nincs hűségesebb népe a magyarnál. Kivilágított magyar városok fénye a mennyre glóriát vonva hirdetének neki, ami felhangzott az egyházi zsolozsmák akkordjain, milliók ajkán: Éljen soká a magyarok királya. Székelyudvarhely város ez idén is méltó módon ünnepelte meg e napot. Megelőző este fényesen kivilágította a várost, míg 18-ikán nemzeti trikolorokkal ékesítették a házak tetejét. Dél előtt folyamán a hivatalok testületileg *Damokos* alispán vezetésével vonultak fel a katolikusok nagy templomába, ahol az ünnepi misét *Ráduly* Simon végezte. Innen a reformátusok templomába vonult az ünneplő közönség, ahol *Vajda* Ferencz ref. pap tartott szép ünnepi beszédet.

Személyi hír. *Hollaki* Arthur főispán, ki a nyár folyamán csaknem megszakítás nélkül végezte hivatalos munkásságát, egy pár napi időzésre Budapestre utazott.

Az interurbán telephon használata. A budapest-brassói és segesvári helyközi távbeszélő összekötő vezeték használatára vonatkozólag az igazgatóság a következőket hozza a közönség tudomására: 1. A székelyudvarhelyi m. kir. posta- és távirdahivatalnál levő nyilvános távbeszélő állomásról bárki, valamint ezen távbeszélő központhoz kapcsolt előfizetők az alábbi bejelentés után saját állomásaikról a belföldi helyközi távbeszélő forgalomban folyó hó 20-ától kezdve a nevezett hivatalnál megtekinthető távbeszélő névsorokban felsorolt távbeszélő előfizetőkkel, esetleg az azokban felsorolt távbeszélő központokkal, illetve a városokban vagy községekben lakó olyan egyénekké is a kik nem előfizetők — beszélhetnek. 2. A székelyudvarhelyi távbeszélő központhoz kapcsolt azon előfizetők, kik a helyközi távbeszélő berendezést saját helyiségeikből, mint felhívó felek az állomásaikról kiindítandó beszélgetésre igénybe venni óhajtják, ebbeli szándékukat a székelyudvarhelyi posta- és távirdahivatalnál írásbelileg jelentésük be, s egyidejűleg az említett hivatal pénztárába az utólagosan elszámolandó beszélgetési, szolgálati értesítési, esetleg meghívási díjak biztosítására legalább 15 50 korona nem kamatozólag elhelyezett biztosítékot fi-

zessenek be. 3. A hívásnál a kívánt előfizető neve elé irt *kapcsolási számot* kell a kapcsoló központhoz *bemondani*, ha a hívott fél két vagy több távbeszélő állomással bír, a hívó fél a névsorban jelzett megkülönböztetés szerint nevezze meg a kívánt állomást.

— Ezen szabályzat pontos betartása a gyors és biztos kezelést segíti elő, a mi a távbeszélőt használó közönség előnyére szolgál. 4. A kapcsolási számot még a központ felhívása előtt kell a névjegyzékből kikeresni, — ezetleg ezen adatokat a kapcsolást eszközöző központtól kell kérni. 5. Beszélgetés közben csemetni nem szabad. 6. Azon előfizetők, kik az engedélyt arra nézve megszerzik, hogy beszélgetéseiket utólagos lezárolás mellett saját lakásaikról közvetlen lebonyolthassák, a távbeszélő hálózathoz csatlakozó helyközi távbeszélő előfizetők lajstromával jövő évnegyedtől kezdve évnegyedenként, míg a budapesti állomási városi távbeszélő hálózat előfizetőinek névsorával minden második hónapban ellátatnak. 7. A beszélgetés díja: közönséges beszélgetés 3 percnyi időtartamra 2 korona, sürgős beszélgetés ugyanannyi időre 6 korona, állami vagy más közhatóságok ugyanezen díjat fizetik. 8. Nem előfizetők felhívása: (ha a felhívandó előzetes megbeszélés, levél vagy távirat útján nem értesített, hogy egy bizonyos időben jelentkezzék) „*díjköteles szolgálati értesítés*” vagy beszélgetésre való felhívás útján történik. Első esetben a felhívó saját központjának bementje a felhívandó nevét, címét, esetleg lakását. A nem előfizető a szolgálati értesítés és beszélgetés jegyét maga írja meg és az említett nyilvános állomáson átadja. Második esetben a felhívó azon központhoz való összeköttetést kéri, melynek területén a felhívandó tartozkodik s ezen központhoz mondja be közvetlenül a felhívandó megtalálására vonatkozó adatokat. A díjköteles szolgálati értesítés díja 1 korona, a beszélgetésre való meghívásért a rendező beszélgetési díj fizetendő.

Lapunk mai száma tekintettel a mai nemzeti ünnepre, rendes megjelenési idejétől eltérőleg, egy nappal korábban jelent meg.

A róm. kath. templom belső javítás és díszítésére adakoztak:

A helybeli mészáros társulat	20 k. — fil.
Fülel Sz. Lajos	2 k. — fil.
Szebeny Ignác	2 k. — fil.
Kálnoki István	10 k. — fil.
Medgyes Gáborné	2 k. — fil.
Daróczi János	5 k. 48 fil.
Virág József budapesti gyűjtőivére	4 k. — fil.
Az ígéretekben jegyzet adományokból befolyt részletek és teljes befizetések 267 k. — fil.	
Juni 30-iki betét utáni kamatok	43 k. 54 fil.
I—XI. közlemény szerinti összeg	2614 k. 53 fil.
Összesen 2970 k. 55 fil.	

Fogadják a nemes szívű adakozók ez uton is hálás köszönetünket. *Jung Cseke* Lajos apát-plebános, *Paschek* Viktor pénztárnok.

Mit termelhetünk kopár földünkön? Ha vízmosásos hegyoldalak, árokpartok vagy silány, kőves területek növényzetét vizsgáljuk, silányágánál és szürkés színű leveleinél fogva mindjárt szemünkbe ötlök a másfél méterre is megnövő fehér üröm, mely sok más gazzal együtt e kopár területeken is szépen diszlik. A régi görögök és rómaiak is ismerték már a fehér ürömet, mint gyógynövényt; ma már azonban nemcsak gyógyászati célokra használjuk, amely célra leveleiből illó olajat, tinkturát készítenek, hanem gyárosaink a likőrök fűszerezése és a sódenaturálásához igen nagy mennyiségben fogyasztják a fehér ürömet. Mindenféle rosz talajban megnő, csak a nedves talajt nem szereti. Gyógyászati célra a száraz talajon termő ürömet veszik a legszivesebben. Nálunk 5—6 féle üröm van, de csak a fehér ürömet veszik, jóllehet pl. méhlegelőnek a többi üröm is alkalmas. Ennek szára felálló, bugásan elágazó. Levelelei nem pályacsövesek. Alsó levelei 3 vagy 2-szer szárnyaltak, a felsők egyszerűek. Fűve fehér-szürke, élő, július-augusztusban virágzik, virágai a száraz csucsán kisebb-nagyobb fürtökben vannak és sárga színűek. Dombos, napos földeken szépen diszlik. Szaporítása magról vagy gyököztetés által történik. Magja nálunk tökéletesen beérik és 3 évig csiraképes. Ha magról neveljük, egy hold földhöz 1½—2 kg. magra van szükségünk, melyet tavasszal kerti ágyakba vetünk, s ha a palánták egy arasznyira nőttek, esős időben a földünkre kiültetjük azokat. De nyáron is elültethetjük a magját és az így nyert palántákat október felé ültetjük ki a földre s ezek még jobban diszlenek, mint a tavaszi palánták. Igen ajánlatos csak gyommentes földre és sűrűn vetni, hogy a többi gazt elnyomja. Különben a föld minősége szerint 40—50 cm. sor- és növény-

távolságra kell éltetni a palántákat. S ha a földjét megtrágyázzuk és néhányszor megkapáljuk, nagyon meghálálja fáradságunkat s 4—5 évig is szépen diszlik és bő termést ad ugyanegy helyen. Széése, aratása többféleképpen történik. Gyógyászati célra csak zsenge korában szedhetjük, tehát e célra sarlózni kell, ha 20 cm. magasra megnőtt már az üröm. Ha már, magasabb korában, virágzásakor kaszáljuk, sarlózzuk le, akkor a szárát gyógyászati célra meg nem veszik, csak a leveleit, melyeket szellős pajtában, padláson kell megszáritani. De ipari célra, sódenaturálásához való ürömet csak a virágzásakor szokták levágni és kékébe kötve a pajtában vagy esetleg kereszttekbe rakva, mint a gabonát, ott a földjén megszáritani. Igaz, hogy az ilyen áruért csak 10—16 koronát adnak métermázsánként, míg a levelek és fiatal hajtások másáját 20—30 koronájával veszik a kereslet szerint. De akárhogy szedjük is az ürömet, évenként legalább két termést ad, tehát egy hold földről 6—10 mázsa száraz levélre lehet számítani, ami elég szép haszonnak mondható. Az üröm azok közé a kevés számú gyógy- és műszaki növényeink közé tartozik, melyet itthon is nagy mennyiségben el lehet adni, tehát bátran hozzá lehet fogni a termeléséhez. Magja tavaly félkilónként 6 koronába került. Arra mindenesetre vigyázni kell, hogy más ürömet ne telepítsünk a földünkre, mint a fehér ürömet, mert csak ezt veszik meg.

Kosaras táncvigalom. A Szenterszében és vidékén szünidőző tanuló ifjuság az ev. ref. templom-javítás céljaira folyó hó 21-én (vasárnap), az állami iskola termeiben műsorral egybekötött zártkörű kosaras táncvigalmat rendez. Belépődíj: Személyjegy 1 kor. 20 fillér. Családjegy 3 korona. Kezdet e este 7 órakor. Jó borról és zenéről gondoskodott a rendezőség. Műsor: 1. Nyitány. Játsza a cigányzenekar. 2. Felolvas, Kertész Lajos. 3. Népdalokat játszik, fuvolán Bódi Dénes. 4. Monologot ad elő, Báldy Zsenike. 5. Énekel, Horváth József, kíséri a cigányzenekar. 6. Szaval, Éber Béla. 7. Énekel, Báldy Zsenike, hegedűn kíséri a cigány-primás. 8. Dialog. Előadják, Gyelan Margitka és Kertész Erzsike.

Iskolai értesítés. A helybeli m. kir. állami fő-reáliskolában a beiratások f. évi szeptember 1., 2. és 3. napján eszközöltetnek. A beiratásokat megelőzőleg augusztus hó 31-én reggeli 8—12 óráig és d. u. 3—5 óráig tartatnak a javító vizsgálatok — A más irányú intézetekből átlépni szándékozó tanulókkal a felvételi vizsgálatok, nemkülömben a magán vizsgálatok vagy kiegészítő vizsgálatok szintén szeptember 1—3. napjain tartatnak meg. A javító, valamint a teljes érettségi vizsgálatok szóbeli része szeptember 12-én, az írásbeli érettségi vizsgálat pedig szeptember 4., 5., 6. és 7-én tartatnak meg. E vizsgálatokra szeptember 3-ig kell jelentkezni. Azok a rendes tanulók, akik tandíj-mentességet óhajtanak nyerni, ebbeli és az igazgatóságához címzett kérésüket, felszerelve hatóságilag kiállított vagyonsági bizonyítvánnyal a beiratáskor nyujtsák be. Az intézettel kapcsolatban egy 65 tanuló részére berendezett internatus van szervezve, melyre vonatkozólag kellő felvilágosításokat készséggel ad az igazgatóság. Az internatus konyhájáról 20 székely származású, szegényebb sorsú tanuló kaphat naponta jó ebéddel való ellátást igen mérsékelt díjért, a mennyiben a díjak jelentékeny része az államsegélyből fedeztetik. Ezen ebéddel való segélyezésért is az intézet igazgatóságához kell folyamodni a beiratáskor, esetleg korábban is. Minden az intézetre vonatkozó kérdésben készséggel ad felvilágosítást és tájékoztatást az igazgatóság.

Állatkiállítás Oklándon. Az Udvarhelymegyei Gazdasági egyesület *Oklándon*, a homoródi járás székhelyén f. évi október hó 9-én díjazással egybekötött állatkiállítást rendez. A homoródi járás gazda közönségéből alakított rendező bizottság, melynek élén mint elnök, *Daniel* Lajos vargyasi nagybirtokos áll s tagjai *Szabady* Tivadar főszolgabíró, társelnök. *Nagy* József birtokos, *Tamás* Péter szolgabíró, *Perl* J. Jen. állatorvos, *Péter* József és *Pál* János körjegyzők és számos homoródi vidéki gazda, vasárnap f. hó 14-én délelőtt Oklánd község házában népes értekezletet tartott az érdeklődők nagy száma részvételével. Az értekezleten megállapították a kiállítás részletes programját s ennek folyamán a megyei állattenyésztés érdekében magas színvonalon tartott vita folyt le. Az értekezlet után 60 terítékű lakoma volt, melyen számos pohárköszöntő hangzott el. A banketből táviratilag üdvözölték *Hollaki* Arthur főispánt, a vármegyei Gazdasági Egyesület elnökét s *Heltai* Ferenczet, a kerület országgyűlési képviselőjét.

Táncziskola. Simkovits József városunkban előnyösen ismert okleveles táncztanító szeptember elején a Budapest-szálló nagytermében táncztanfolyamot nyit, melyre már most felhívjuk a szülők figyelmét.

Körlevelek mellékletei. A posta vezérigazgató-sága a következő rendeletet teszi közzé. Gyakran előfordul, hogy hírlapkiadóhivatalok, kereskedők, és más üzlet vállalatok egyszerre, jelentékeny számban adnak postára olyan keresztköztes küldeményeket, vagy hírlapjegyekkel bérmentesíthető katalogusokat, árjegyzékeket stb. melyekhez díjköteles, vagy meg nem engedett mellékletek vannak csatolva. A küldemények jelzett szabályellenesége ily esetekben csak akkor jut a feladó tudomására, a mikor a postára vitt küldeményeinek visszaszállítása, a szabályellenes mellékletek eltávolítása és a küldemények újból való csomagolása rendszeren nagy anyagi és idővesztéssel járni. A feladó ily alkalmakkor a posta és távirda-igazgatóságokhoz, sőt a legtöbb esetben rövid uton hozzám fordul s kivételesen tarifa ellenes engedménynek kieszközölését kísérel meg. Oly célból, hogy az üzleti körök az ily tévedésekből eredő veszteségektől, az igazgatóságot pedig a személyes utánjárással egybekötött zaklatásoktól megkíméljem, felhívom az igazgatóságot, hogy azon hírlapkiadóhivatalokat, kereskedőket, könyvkiadókat és más üzleti vállalatokat, melyek gyakrabban és tömegesen szoktak feladni üzleti hirdeményeket, árjegyzékeket és folyóiratokat hívja fel körlevelében, hogy a postára adni szándékolta és mellékleteket tartalmazó keresztköztes küldeményeiknek egy példányát mellékletek díjkötelességének, esetleg megengedhetőségének elbírálása végett rövid uton mutassa be a feladót a kijelölt posta és távirdahivatal főnökének (esetleg a főnök által erre feljogosított helyettesnél vagy osztályvezetőnél.) A hivatal főnöke (helyettes osztályvezető) a bemutatott példányt vizsgálja meg a mellékletek szabályszerűségére, vagy szabályellenességére a feladót írásban figyelmeztesse s ha a küldeményt a mellékletek szempontjából postán továbbíthatónak találja, a feladót állítsa ki egy írásbeli nyilatkozatot, a melyben feladó kötelezi magát, hogy a többi küldeményeit a bemutatott és az írásbeli nyilatkozattal együtt megőrizendő mintához hasonló módon felszerelve fogja feladni, a mennyiben pedig ettől eltérne, a következményeket szó nélkül viseli. A miniszter megbízásából, Szalay pt. elnökgazdátó.

Csehély Adolf meghalt.

Csehély Adolf főreáliskolai tanár tegnap, pénteken, reggel meghalt. Vele a társadalomnak egy puritán jellemű, ép oly szerény, mint érdemekben gazdag tagja távozik örökre, aki nagy képességeit fontos állásában husz évet meghaladó szolgálata alatt mindig kiváló tapintattal és alapos szakavatottsággal érvényesítette s halálával nem egyhamar pótolható ért hagy hátra. Egy jó ember halt meg őbenne. Mondjunk-e többet? Egy férfit temetünk, akit az az ambícióz életet, hogy hasznos ember legyen. A köznek élt, de nem mindennapi értelemben. A czimeket lenézte, a nagyképűséget megvetette, a kitaposott ösvényt kerülte. Nem szeretett sem felülről jövő elismerést, sem kiczirkalmazott doktrínákkal táplálkozni, — ő a czirkalom, a pedanteria nagy mestere. Nézett a saját szemével és járt a maga lábán.

Cselekvésében az öntudatoság tervszerűséggel párosult. Terveit nemcsak kinagyolta, hanem fölbontotta végső elemeire. Ezméjét mikroszkopikus sejtekké atomizálta. E végtelen részecskéket addig rakosgatta, illesztgette a rétegek fajsulya, a színek összhangja és a hangulatok akkordjai szerint: míg végre tisztán és világosan állott műve a szemlélő előtt. Nem a nagy közönség előtt, de annak dolgozott, azonban mindig csak a munkában és annak eredményeiben kereste és találta fáradozásainak jutalmát. Soha egy pillanatra sem szűnt meg dolgozni. Hányszor kérte családját, kollégáit, hogy hagyja már félbe, bár rövid időre a munkát, rászolgált a pihenésre: mindig kitért e kérés elől. Már az évvégi vizsgák előtt kevéssel vett erőt rajta nagyfokú szívbjaja, azonban hasztalan volt minden fáradozás, hogy a tanítást félbehagyja: nem engedett. E fiukat — úgy mond — én készítettem elő évek óta az érettségire, nekem kötelességem őket azon keresztül is vinni.

A gyenge szervezet azonban nem bírta meg a munkát, s felmondta a szolgálatot, mielőtt mind azt valóra válni látta volna, amire mondhatni egész életét szentelte. Ugyanis hosszú évek fáradságos munkájának gyümölcséiként immár készen kidolgozva állanak és kiadásra várnak Árva- és Udvarhelyvármegyék népies himzesei. Nagy munkát bámulatos szípen végzett. Nem volt soha egy nyugodt percze sem. Szakadatlan járt-kelt szerte a megyében, régi, elavult festményeket, feliratokat, faagott munkát fedezett fel, melyeket nyomban lerajzolt, kidolgozott, s így igen értékös műtörténelmi kincset mentett meg az enyészettől. Emellett volt ideje költeményeket is írni, amolyan hangulatos, szívből jövő, szívhez szóló költeményeket, melyekből egy kötetet évekként saját gyönyörűségére álné alatt ki is nyomtatott. A matematika tanára — költő volt. Nagy szíve volt; tartózkodó, de konzekvens módoráért sokan félre is ismerték őt, amit bizalmas egy-két emberének, közlékeny perczeiben fel is említett. Nem lehetett másképpen, hogy nagy szíve ölje meg őt, aki mindenkiért oly szívesen te.

Emléke valóban méltóbb a nyilvánosság és szomorú pillanathoz, mint sok kérkedő erény, mely foglalkoztatja a tollat, de a szívet üresen hagyja. Mennyi szeretett hált ki, mennyi jószág semmisült meg a halál rombolásának pillanatában. Egyetlen sóhajjal tudott már csak védekezni az orvul megtámadott test, de mintha látnák, e szelíd tiltakozás mögött a bámulatot, hogy miért e kegyetlenség, mikor Te becsülettel, jószággal, szeretettel és szorgalommal róttad az élet adóját? És tényleg érthetetlen, hogy a mikor a halálnak annyi dolga van, olyan boldogságot duljon fel mint az övé volt, olyan dol-

gos embert ragadjon el, milyen Csehély Adolf volt. Hogy amikor annyi átka van az élőknek, akkor az áldás és szeretet tüzhelyének kell elhamvadnia. Fajdalmos lehetetlenség felérni észszel: mily végső czéllal szenvedjük a halál iszonyatos meglepetéseit. És örök sötét kérdés: vajjon kárpotolhat-e Téged az eget hatalma azért, hogy itthagytott kedveseid ártatlan homlokára rányomta az árvaság töviskoszoruját?!

Csehély Adolf Körmezőbányán 1854. június 26-ikán született. Reáliskolai tanulmányát is itt végezte 1873-ban. Innen a Műegyetemre ment, melynek elvégzése után a Középiszkolai tanárképzésnek lett hallgatója. Ennek elvégzésével a szolnoki kir. főgymnáziumnál nyert alkalmazást, a hol 1884-ig maradt. Innen a mezőtúri ev. ref. gimnáziumhoz választották meg h. tanárnak, hol két évig, vagyis 1886-ig maradt, amikor a kunfélegyházi városi kath. gimnáziumhoz ment. Ez állását csak egy évig tartotta meg, mivel a rozsnói kath. főgimnáziumhoz megválasztották. Azonban itt is csak kevés ideig maradhatott, mivel a miniszter 1887. szeptemberében a treszteni kir. kath. főgimnáziumhoz rendes tanárnak kinevezte, ahol egész 1893-ig maradt. Ott időzése alatt kezdte meg és fejezte be Arvavármegye népies himzesei nagy szabású munkáját. 1893. év őszén a miniszter áthelyezte a helyi állami főreáliskolához. Ez idő óta munkásságával, egyenes lelkével kollegái elismerését és tanítványai szeretetét érdemelte ki.

Szívbaja, mint említők, a nyár elején vett erőt rajta, azonban hiába minden figyelmeztetésnek, kérésnek, a munkával nem hagyott fel. Még tegnap délután is a Múzeum-egylet — melynek igazgatója volt — ügyeit rendezte, elbeszélgetett hozzátartozóival, míg az éj folyamán megjelent a halál, s magával vitte őt.

Ma délután 5 órakor helyezik öröknyugalomra. Haláláról a főreáliskola igazgatósága is adott ki gyászjelentést.

Nyugodjék csendesen a hosszú, csillagtalán éjszakában...

Közgazdaság.

— Hieronymi utépítései. —

A kereskedelmi tárca ez évi költségvetésével röviden végzett a képviselőház. Furcsa véletlenképpen sem a beruházási törvény tárgyalásánál, sem a költségvetési vitában nem igen vitatták és világitották meg e tárca nagyfontosságú kérdéseit. Első ízben azért nem, mert nagyon a körmére égett a tárgyalás a törvényhozásnak és kormányának, most meg azért nem, mert a meglevő állapotok semmiképpen nem alkalmasak behatóbb parlamenti fejtegetésekre.

Az utépítésekkel, a melyeknek a mostani szűk aratás, a nagy takarmányhiány, a földműves munkások és a kisgazdák szempontjából különös aktualitást és sürgősséget ad, behatóbban és sürgősebben kell foglalkoznia a kormányának és a közönségnek, mint eddig tette. A föld népét sújtó rossz viszonyok közepette az utépítéseknek kell sok vidéken a megszükkült keresetet pótolni. Bizonyosan lesz az idén elég sok és olcsó munkaerő arra, hogy jusson belőle bőven köfetésre, utépítésre. A beruházási törvény megokolása szerint ez éven mindössze három millió koronát szándékozik elkölteni a kormány az utépítésekre, azután öt évig minden évben tizenkettőt. A rossz aratás minden tekintetben megokolttá teszi, hogy az ötéves programból lehető nagy rész ez évre és a jövő év tavaszára helyeztessék át.

A szóban forgó ügy azonban nemcsak ebből a szempontból érdemli meg a nyilvánosság figyelmét. Szükséges, hogy az utépítések eddig követett rendszere gazdasági életünket szétterülőbb módon táplálja, oszlojjék meg.

Nálunk az utépítések a közvélemény valami különös érdeklődéssel nem kíséri. Általában a nyilvánosság nem igen tud róla, hogy az egyes utvonalak nagyítási, áthelyezési, kiépítési kérdéseit az intéző szakemberek az érdekeltekkel, a gazdákkal, iparosokkal, kereskedőkkel megvitatják; még arról sem, hogy a vármegyei közgyűlésekben valami különös figyelemmel tárgyalják a közuti közlekedés dolgait, kivéven Udvarhelymegye törvényhatóságát.

A közuti ügyekkel szemben mutatkozó általános közömbösség azonban nemcsak uthálóztunk fejlettségében nyilvánul. Okozója egy még nagyobb közgazdasági bajnak, a mely már a kereső munka helyes megoszlását befolyásolja kedvezőtlenül. Ez a baj az, hogy az utépítési vállalkozás nem igen tud népszerűsüdni nálunk. Hosszu ideig még a legdurvább munkákat is idegenek, olaszok végezték. Lassacskán kiképződött nálunk is egy sereg földművások. Ezek a munkások a kubikosok, a világ legjobb földművása. De még ma is inkább csak a durva munkának csekélyebb bére a magyar nép általános részesedése az utépítési költségekben. A vállalkozásban a nagy tőke uralkodik, a mely a nyereséget alvállalatokkal és felügyelőkkel osztja meg.

Valaha néhány nagy fővárosi cég ugyszólván monopolizálta az utépítések. Most már kisebb a nyereség az utépítésnél, mert szakavatottabb a költségkiszámítás, erélyesebb az ellenőrzés, olcsóbbak a

vállalati árak, drágábbak a munkabérek. Azt kell mondanunk, hogy a nagy tőke szempontjából az utépítési vállalkozás nem egyéb ma már, mint a rendszeres pénzintézeti kamatláb mellett való pénzforgatás. A főhasznát az alvállalkozók és munkafelügyelők, legnagyobbbrészt teljesen kvalifikálatlan, szakképzettség nélkül való, igazán fölösleges közvetítő szerepet játszó emberek teszik zsebre, a kik csak rengeteg bajokat csinálnak tudatlanságukkal és lelkiismeretlenségükkel a vállalkozóknak, építetőknek és munkásoknak egyaránt.

Czélszerűbb volna az utépítéseket úgy szervezni, hogy az utépítést maguk a munkások, vagy a nép között élő értelmesebb elemek vállalják. Teknikai akadály nincs a dolognak. Mert a magyar föld népe igen hamar meg tanulja a földmunkát, akár ásás, akár köfetés, akár kötörés, akár utépítés legyen. Rövid idő alatt sok ezer embert lehetne az utépítés kereseti összegeiből részeltetni. Talán az sem lenne nehéz dolog, ha a szocialista mozgalmaktól fertőzött községek szegény elemeit elvinnék követ bányászni, utat építeni. Az amerikai kivándorlásra készülő közt is sok akadna, a ki nyereséges munkára és vállalkozásra szívesen maradna itthon.

A vállalkozások pénzzel való táplálása igazán egyike a legbiztosabb hitelmeveleteknek. A kölcsönző intézetek könnyen biztosíthatják az állampénztárral szemben a maguk követelésének részleteit a munkások vállalati kereményéből. A nagy, a hitelintézeti tőke könnyen megkaphatja a maga legális hasznát az utépítéseknél a javasolt rend mellett is. Nem szükséges, hogy nagy vagyoni fedezettel és hitellel bíró cégek közvetítsék a vállalati pénzt.

Az építéseket intéző kormány és közegei egy kis utánjárással könnyen keresztülvihetik, hogy az utépítési milliók szélesen és jól oszoljanak meg. Oda, a hol a kereset szükségét pótol, erősíti a kis vagyonokat, eloszlatja a szocialis elégtelenséget.

Az utépítés olyan vállalkozás, a melynek szakbeli ismereteit a magyar ember könnyen elsajátíthatja. Álljanak talpra közép- és kisbirtokos osztályunknak anyagi bajokkal küzdő, de munkára képes és munkát szerető emberei. Szövetkezzenek környékük munkásaival s igyekezzenek részt kapni a milliókból. A hivatalos apparátus gondja legyen, hogy a vállalkozás elnyerésének formálításai között utat nyerjenek ezek az elemek is.

A vármegyénknek szánt százazreket kitevő beruházások csak akkor lesznek igazi beruházások, ha megszorítják a magyarság vállalkozó és kereső erőit. Ha új vállalkozó és kereső csoportokat nevelnek. Hiszen előttünk fog még állani igen sok kilométeres fontos utépítés, a melyet csak költségkímélés miatt hagyott a beruházási törvény jobb időkre. Ha azonban ezek a munkák továbbra is csak néhány vállalkozó cégnek fogják a főhasznát hajtani, ha nem szaporodik vállalkozóink és munkásaink száma, akkor az egész utépítés csak egyszerű pénzforgatás, a melyből a magyar nép szélesebb rétegei jelentősebb hasznat nem fognak látni.

Tulajdonképpen az volna a helyes dolog, hogy minden vidék maga építse a maga utjait; ott maradjon a vállalati nyereség, meg a munkabér is. Ha nem tudjuk ezt teljesen megvalósítani, legalább olyan célul tekintsük, a mit az utépítésidőszakában lehetőleg meg kell közelítenünk.

A közuti beruházások millióiból sok filusi házacska épülhet föl, sok hold föld kerülhet kisebb embernek tulajdonába, sok értelmesebb osztálybeli embernek javulhat a vagyoni helyzete. Vétek volna ezeknek az ezreknek a folyását nem ilyen módon irányítani.

Táviratok.

Budapest, aug. 19.
(Érk. d. u. 5 ó.)

Országgyűlés.

A képviselőház ma délben formális ülést tartott. A képviselői padokon kevesen ültek, többen a karzatokon, melyeket vidékről Szent-István napjára felrándult nagyszámu vidékiek leptek el.

Az ülésen Feilitzsch báró elnökölt. A kormányt Plosz igazságügyminiszter képviselte.

Elnök bejelentette, hogy főrendiház mindazon javaslatokat, melyeket tegnapelőtti ülésen elfogadott, átküldte a képviselőháznak. A ház az üzenetet tudomásul vette. Elnök a mai ülés jegyzőkönyvét hitelesítette, mire az ülés véget ért. Ezzel a képviselőház kapui október 10-ig bezárultak.

Szám 413—1904. tiki.

Árverési hirdetés.

Alólírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az Oklándi kir. járásbírósnak 1901. évi TL. 14. és 14. számú végzése következtében Székely Mózes felsőrákosi l. javára, Czirmai Lajos felsőrákosi l. ellen 900 és 200 korona 24 fillér s járuléka erejéig 1901. évi aug. hó 3 án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1203 korra becsült következő ingóságok, u. m.: 3 ló, 2 csikó, 3 bivaly, 5 sertés, 3 malacz, 2 székér, 2 lóhám és buza nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1904-ik évi V. 241/1 számú végzése folytán 900 és 228 kor. 24 fill. tőkekövetelés, 900 koronának 1898. évi április hó 1. napjától járó 5% kamatai és 228 kor. 24 fillérnek 1900. évi. ápril. 1-től járó 5% kamatai, 1/3 % váltódíj és eddig összesen 61 kor. 45 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Felső-Rákoson alperesnél 1904. évi augusztus hó 22-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kitűztetik és abhoz a vonni szándékozók ezennel oly megjelöléssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Oklándon, 1904. augusztus 6-án.

Pollák Ignác, kir. bír. végrehajtó.

Táncitanítási tanfolyam!

Simkovits József okleveles táncztanító f. év szeptember elején nyitja meg!

Az érdeklődők szíves pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel → **Simkovits József** ←

Első kézből legjobban vásárol. Magyarország legnagyobb hangszergyára réz-, fa-, fuvó- és Vonós hangszerekben.

Stowasser J.

cs. és kir. udvari hangszergyáros, a cs. és kir. közös és a m. kir. honvéd hadsereg szállítója

BUDAPEST, II., Lánchíd-utca 5. szám
Legnagyobb választék összes hangszerekben.

Hegedűk, gordonkák, bőgők, fuvolák, klarinetek, trombiták, czimbalmok.

Általam konstruált **TÁROGATÓK** 30 frttól feljebb iskola és zongorakíséret ingyen

Harmonikák

legjobb, elpusztíthatatlan hangokkal. Különlegesség: acélhangu hangverseny-harmonikák, saját minták

Teljes zenekar felszerelések a legjutányosabb árban, előnyös feltételek mellett.

Képes árjegyzékek

és pedig külön-külön: a) hangszerekről, b) harmoniumokról c) harmonikákról,

ingyen és bérmentve.

SCHICHT-SZAPPAN

„Szarvas“ vagy „Kulcs“

jegygyel.

A legjobb, legkiadósabb, s így a legolcsóbb szappan, minden ártalmas keveréktől ment.

MINDENÜTT KAPHATÓ.

A vételnél tessék vigyázni, hogy minden darabon a Schicht-név s a fent látható két védjegy rajta legyen.

Gyár: NYERGES-UIFALU (Esztergom m.) Sörgönczim: Eternit, Budapest. Telefon 12—92.
„ VÖCLABRUCK (Felső-Ausztria.)

ETERNIT-PALA ASBEST-CEMENT PALA

HATSCHEK LAJOS szab.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedanyag.

Eternit művek HATSCHEK LAJOS, Budapest, VI., Andrássy-ut 33.

Kérjen ismertetést.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsi rakomány.

A Kőbányai

Első Magyar Részvény Sörfőzde

főraktára

Ajánlja a legjobb minőségű kőbányai söroket, u. m. Márcziusi Udvari alá Pilzeni és kétszeres Márcziusi 1/2 és 1/4 hektoliteres hordókban, ugyszintén naponkint frissen és tisztán töltött palaczkokban előnyös ár s pontos kiszolgálás mellett

Üzletünkben kapható naponta friss töltésű, jégbe hűtött: 1 palaczk Márcziusi sör 36 fill., 1 palaczk Maláta sör 40 fillér a hához szállítva.

A palaczkokat darabonként 20 fillér letét mellett kölesönadjuk. — A n. é. közönség szives megrendeléseit várva, maradunk kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor

Első Magyar Részvény Sörfőzde főraktára.

Kőbányai sör!

Nyári menetrend.

Érvényes 1904. május 1-től

V.-v.	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v.	V.-v.	Gy.-v.	Sz.-v.	V.-v.
705			305	ind. Székely-Udvarhely ér.	133		613
721			321	Bikafalva	114		555
733			333	Bögöz	101		542
752			337	N.-Galambfalva	1234		526
810			416	Bethfalva	1214		501
822			431	Székely-keresztur	1206		453
830			448	Ujszékely	1137		429
839			404	érk. Héjjasfalva ind.	1122		414
	245		1025	Brassó		209	800
914	529	1117	534	ind. Héjjasfalva ér.		1114	403
944	549	1140	502	Segesvár		1100	340
	650	106		érk. K.-Kapus ind.		947	213
		412		N.-Szeben		104	
	656	125		ind. K.-Kapus ér.		943	158
	855	433		érk. Kocsárd ind.		752	1054
		1080		M.-Vásárhely		1080	115
	900	443		ind. Kocsárd ér.		750	1042
	1050	645		Kolozsvár		555	833
	232	1117		Nagy Várad		211	342
	750	620		érk. Budapest ind.		915	830

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu portland cementet ajánl olcsó áron a

BRASSÓI PORTLAND CEMENTGYÁR

Brassóban Székelyudvarhelyt kapható Rösler és Gábor uraknál.